

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maakaasumarkkinalain muuttamisesta ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 ja 16 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maakaasumarkkinalain muuttamisesta ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 ja 16 §:n muuttamisesta (HE 104/2019 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Talousvaliokunta (TaVM 4/2020 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maakaasumarkkinalain (587/2017) 31 §:n 3 momentti,
muutetaan 8 §:n 2 ja 4 momentti, 17 §:n 1 ja 4 momentti, 33 §, 34 a §:n 1 ja 2 momentti ja 41 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 34 a §:n 1 ja 2 momentti laissa 288/2018, sekä
lisätään 3 §:ään uusi 15 a kohta sekä lakiin uusi 32 a, 32 b, 40 a ja 58 a—58 c § seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

15 a) *maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköllä* toimintayksikköä tai yritystä, joka hoitaa maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kuuluvia tehtäviä;

8 §

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasuverkkolupa

Järjestelmävastaavaksi siirtoverkonhaltijaksi määrättävän on 6 ja 7 §:ssä säädettyjen vaatimusten lisäksi ennen luvan myöntämistä osoitettava järjestäneensä:

1) maakaasujärjestelmän tasapainotuspalveluihin, maakaasujärjestelmän taseselvitykseen ja maakaasukaupan kauppapaikan ylläpitämiseen liittyvät tehtävät erillisen toimintayksikkönsä tai kokonaan omistamansa tytäryhtiön tehtäviksi;

2) maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin liittyvät tehtävät erillisenä liiketoimintana, joka on eriytetty siten kuin 13 luvussa säädetään.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi Energiaviraston myöntämällä luvalla antaa 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja toimintoja toisista Euroopan talousalueeseen kuuluvista valtioista olevien siirtoverkonhaltijoiden kanssa yhteisesti omistamansa yhden tai useamman osakkuusyhtiön tehtäväksi. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi antaa 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin liittyvät tehtävät kokonaan omistamansa tytäryhtiön tai sähkökaupan vastaavia tehtäviä Suomessa hoitavan toiminnanharjoittajan tehtäviksi, jos Energiavirasto myöntää siihen luvan. Lupapäätökseen sovelletaan, mitä 5 §:ssä säädetään maakaasuverkkoluvan myöntämisestä ja tämän pykälän 3 momentissa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle maakaasuverkkoluvassa asetettavista ehdoista. Maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin liittyviä tehtäviä hoitavaan tytäryhtiöön ja toiminnanharjoittajaan sovelletaan, mitä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), jäljempänä *tietosuojasetus*, säädetään henkilötietojen käsittelijästä.

17 §

Verkonhaltijan tehtävät maakaasun toimitusten mittauksessa

Verkonhaltijan on järjestettävä maakaasuverkossa taseselvityksen ja laskutuksen perustana oleva maakaasun toimitusten mittausta sekä mittaustietojen rekisteröinti ja ilmoittaminen maakaasumarkkinoiden osapuolille. Taseselvityksessä ja laskutuksessa tarvittavat mittaustiedot on ilmoitettava käyttöpaikka-, syöttöpiste- tai mittauskohtaisesti.

Tarkempia säännöksiä maakaasun toimitusten mittauksesta maakaasuverkoissa annetaan valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea:

1) käyttöpaikan, varastointilaitteiston ja kaasua maakaasuverkkoon syöttävän laitteiston varustamista mittauslaitteistolla;

2) kaasun laadun mittausta;

3) mittauslaitteistolle ja -järjestelmälle asetettavia vaatimuksia;

4) mittauslaitteiston lukemista;

5) mittaustiedon toimittamista maakaasumarkkinoiden osapuolien hyödynnettäväksi;

6) mittauspalveluissa käytettävää aikajaotusta.

Eduskunnan vastaus EV 21/2020 vp

32 a §

Maakaasukaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittäminen

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tehtävänä on maakaasukaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittäminen maakaasujärjestelmässä. Kehittämistoiminnalla on edistettävä tehokkaasti sekä maakaasumarkkinoiden osapuolien ja verkonhaltijoiden kannalta tasapuolisesti ja syrjimättömästi toteutettua maakaasukaupan ja taseselvityksen edellyttämää tiedonvaihtoa sekä tiedonvaihdon tietoturvan asianmukaista tasoa. Kehittämistoiminnassa on tehtävä yhteistyötä muiden maakaasualan yritysten kanssa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun tiedonvaihdon kehittämiseen kuuluvat ainakin:

- 1) tiedonvaihtoon liittyvien menettelytapojen ja standardien kehittäminen ja niihin liittyvään kansainväliseen kehitystyöhön osallistuminen;
- 2) maakaasualan yritysten tiedonvaihtoon käyttämien tietojärjestelmien yhteensopivuuden ja tiedonvaihdon oikeellisuuden edistäminen;
- 3) tiedonvaihtoon liittyvien menettelytapojen ja standardien muuttamista koskevien ehdotusten tekeminen työ- ja elinkeinoministeriölle;
- 4) tiedonvaihtoon liittyvä tiedottaminen, koulutus ja neuvonta.

32 b §

Maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa maakaasujärjestelmässä jakeluverkoissa käytävän maakaasukaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (*maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut*). Maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja ovat:

- 1) jakeluverkoissa sijaitsevia käyttöpaikkoja ja kaasun syöttöpisteitä koskevien käyttöpaikkatietojen ylläpito;
- 2) vähittäismyynnin sopimusprosessien edellyttämän tiedonvaihdon järjestäminen jakeluverkoissa sijaitsevista päivittäin luettavista käyttöpaikoista;
- 3) laskutuksen ja taseselvityksen perustana olevien mittaustietojen tiedonvaihdon järjestäminen jakeluverkoissa sijaitsevista päivittäin luettavista käyttöpaikoista ja kaasun syöttöpisteistä;
- 4) maakaasukauppojen taseselvitys jakeluverkoissa ja taseselvitykseen liittyvän tiedonvaihdon järjestäminen;
- 5) 1—4 kohdassa tarkoitettujen palvelujen kattamien tietojen säilyttäminen.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ylläpidettävä ja kehitettävä 1 momentissa tarkoitettuja toimintojaan ja palveluitaan sekä niiden hoitamiseen tarvittavia järjestelmiään ja rajapintoja toisten maakaasualan yritysten järjestelmiin siten, että palvelut ja järjestelmät toimivat tehokkaasti ja niiden käytettävyys on helppoa, niiden tietoturvan taso on asianmukainen ja edellytykset tehokkaasti toimiville maakaasun vähittäismarkkinoille voidaan turvata.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on tarjottava maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita vähittäismyynnille ja jakeluverkonhaltijoille tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmissä käsiteltävien henkilötietojen ja liikesalaisuuksien sekä poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjen kannalta arkaluontoisten tietojen tietoturva on järjestetty asianmukaisesti.

Eduskunnan vastaus EV 21/2020 vp

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimii tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kuuluvissa tehtävissä.

33 §

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonvaihtopalvelujen maksut

Edellä 32 a ja 32 b §:ssä tarkoitetut tehtävät rahoitetaan erillisillä maksuilla, joita järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on oikeutettu perimään siirtoverkkopalvelun, taseselvityspalvelun ja maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjiltä. Maksuilla voidaan kattaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tehtävien hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto. Maksujen määräytymisperusteiden tulee olla tasapuolisia ja syrjimättömiä.

Maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön palvelumaksujen tulee perustua käyttäjien hyödyntämiin palveluihin. Maksut eivät saa perustua yksikön 32 b §:n perusteella keräämien tietojen markkina-arvoon.

Maksut ja niiden määräytymisperusteet on julkaistava.

34 a §

Siirtoverkonhaltijan velvollisuus huolehtia viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta ja tietoturvallisuuteen liittyvästä häiriöstä ilmoittaminen

Siirtoverkonhaltijan on huolehdittava käyttämiinsä viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta. Riskienhallinnassa on otettava huomioon:

- 1) järjestelmien ja tilojen turvallisuus;
- 2) tietoturvaohjeiden ja häiriöiden käsittely;
- 3) liiketoiminnan jatkuvuuden hallinta;
- 4) riskien seuranta sekä järjestelmien tarkastukset ja testaukset;
- 5) mahdollisten kansainvälisten standardien noudattaminen.

Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava viipymättä Energiavirastolle palvelujen tuottamisessa käyttämiinsä tietojärjestelmiin kohdistuvista merkittävistä häiriöistä ja palveluihin kohdistuvista tai niitä uhkaavista merkittävistä tietoturvaloukkauksista sekä muista tapahtumista, jotka estävät näiden palvelujen toimivuuden tai häiritsevät niitä olennaisesti.

40 a §

Rekisterinpitäjä

Jakeluverkonhaltija toimii tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä, kun se suorittaa tässä laissa säädettyjä, maakaasukaupan markkinaprosesseihin, tasevas-
tuun täyttämiseen ja taseselvitykseen liittyviä tehtäviä tai velvollisuuksia.

Eduskunnan vastaus EV 21/2020 vp

41 §

Suljettua jakeluverkkoa koskevat erityissäännökset

Edellä 26 §:n 1 momenttia verkkopalveluiden myyntiehtojen julkaisemisesta ja 2 momenttia niiden ilmoittamisesta Energiavirastolle sekä 58 a §:ää velvollisuudesta käyttää maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita sovelletaan suljetun jakeluverkon haltijaan vain, jos Energiavirasto on vahvistanut suljetun jakeluverkon haltijalle sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 11 §:ssä tarkoitetut ehdot ja menetelmät.

58 a §

Velvollisuus käyttää maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita

Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan on käytettävä maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita sekä huolehdittava siitä, että sen tietojärjestelmät ja tiedonsiirtoon käyttämät järjestelmät toimivat yhteensopivasti maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tietojärjestelmien kanssa. Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan on huolehdittava vastuulleen kuuluvan, maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikölle toimittamansa tiedon täsmällisyydestä ja virheettömyydestä sekä toimittamansa epätarkan tai virheellisen tiedon oikaisemisesta viipymättä.

58 b §

Maakaasukaupan markkinaprosesseihin liittyvän tiedon säilyttäminen

Maakaasualan yrityksen on säilytettävä tässä laissa säädettyjä, maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin, maakaasukaupan markkinaprosesseihin, tasevastuun täyttämiseen ja taseselvitykseen liittyviä tehtäviä tai velvollisuuksia suorittaessaan tai täyttäessään saamansa tiedot kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tieto koskee. Henkilötiedot on poistettava maakaasualan yrityksen rekisteristä tämän ajan päätyttyä, ellei niiden käsittelyyn tämän ajan jälkeen ole muuta oikeusperustetta.

58 c §

Loppukäyttäjään yhdistettävissä olevan tiedon luovuttaminen

Maakaasualan yrityksellä on oltava loppukäyttäjän nimenomainen suostumus luovuttaa toiselle loppukäyttäjään yhdistettävissä oleva mittaus- tai kulutustieto, joka koskee loppukäyttäjän maakaasunkäyttöä, sekä muu tieto, jota loppukäyttäjä tarvitsee maakaasun toimittajan vaihtamiseen, jos se on saanut mainitun tiedon haltuunsa suorittaessaan tai täyttäessään tässä laissa säädettyjä maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin, maakaasukaupan markkinaprosesseihin, tasevastuun täyttämiseen tai taseselvitykseen liittyviä tehtäviään tai velvoitteitaan. Tiedon saa kuitenkin luovuttaa ilman loppukäyttäjän suostumusta, jos luovutus:

- 1) on tarpeen tiedon luovuttajan tässä tai muussa laissa säädetyn velvollisuuden täyttämiseksi;

Eduskunnan vastaus EV 21/2020 vp

2) on tarpeen tiedon vastaanottajan tässä tai muussa laissa säädetyn tiedonsaantioikeuden täyttämiseksi;

3) on tarpeen maakaasualan yrityksen ja loppukäyttäjän välisen sopimuksen täyttämiseksi, maakaasualan yrityksen ja loppukäyttäjän väliseen sopimukseen perustuvan asiakassuhteen hoitamisessa tai maakaasualan yrityksen ja loppukäyttäjän väliseen asiakassuhteeseen liittyvän tässä tai muussa laissa säädetyn velvoitteen täyttämiseksi;

4) koskee tietoa maakaasun siirron, jakelun tai toimituksen keskeyttämisestä ja on tarpeen rakennuksen tai sen osan tai siinä olevan omaisuuden suojelemiseksi keskeytyksestä aiheutuvilta vahingoilta tai tällaisen vahingon selvittämiseksi ja luovutettavan tiedon vastaanottajana on rakennuksen tai sen osan omistaja tai haltija taikka rakennusta koskevan liittymissopimuksen osapuoli;

5) tapahtuu maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköstä Tilastokeskukselle ja on tarpeen Tilastokeskuksen lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi;

6) tapahtuu maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköstä ja on tarpeen yleistä energiemarkkinoihin tai energian käyttöön liittyvää tieteellistä tutkimusta tai yleistä energiemarkkinoihin tai energian käyttöön liittyvää päätöksentekoa palvelevaa viranomaispalvelusta varten.

Maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikkö ei saa luovuttaa 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa sellaisia tietoja, joiden perusteella loppukäyttäjä ja tämän sopimuspuoli voidaan tunnistaa suoraan. Yksikkö saa tällöin kuitenkin antaa käyttöoikeuden tietoihin, joiden perusteella loppukäyttäjä voidaan tunnistaa välillisesti. Luovutettuja tai käyttöoikeuden kautta saatuja tietoja ei saa luovuttaa edelleen, ellei maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikkö anna siihen lupaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 ja 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 10 §:n 1 momentin 7 kohta ja 16 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 1 momentin 7 kohta laissa 109/2019 ja 16 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 589/2017, sekä

lisätään 10 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 109/2019, uusi 8 kohta seuraavasti:

10 §

Energiaviraston vahvistamat ehdot ja menetelmät

Energiaviraston tulee päätöksellään (*vahvistuspäätös*) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmä-vastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmä-vastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maa-

Eduskunnan vastaus EV 21/2020 vp

kaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

7) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehdot sekä menetelmät järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämistehtävästä ja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen määrittämiseksi;

8) järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehdot sekä menetelmät järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasukaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämistehtävästä ja maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen määrittämiseksi.

16 §

Seuraamusmaksu

Elinkeinonharjoittajalle voidaan määrätä seuraamusmaksu, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta:

- 2) rikkoo tai jättää noudattamatta maakaasumarkkinainlain:
 - a) 14 §:n säännöstä verkon kehittämisvelvollisuudesta, jos kysymys on velvollisuuden olennaisesta tai pitkäkestoisesta rikkomisesta tai laiminlyönnistä, jonka Energiavirasto on 9 §:n nojalla velvoittanut korjaamaan, jos elinkeinonharjoittaja ei ole noudattanut päätöstä;
 - b) 13, 15—17, 20—23 tai 25 §:n säännöksiä verkkoon pääsyn ja verkkopalvelujen järjestämisestä tai verkkopalvelujen hinnoittelusta;
 - c) 29, 31, 32, 32 b tai 35 §:ssä säädettyjä siirtoverkonhaltijalle kuuluvia tehtäviä tai niihin liittyviä velvoitteita;
 - d) 39 tai 46 §:n säännöksiä jakeluverkonhaltijan tai vähittäismyyjän laskutuksesta;
 - e) 42 tai 44 §:n säännöksiä toimitusvelvollisuudesta tai siihen liittyvistä velvoitteista;
 - f) 43 §:n säännöksiä sopimustietojen säilyttämisestä;
 - g) 49 tai 53 §:n säännöksiä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston tai varastointilaitteiston haltijan nimeämisestä ja toiminnan aloittamista koskevasta ilmoituksesta;
 - h) 50 tai 51 §:n säännöksiä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston taikka 54 tai 55 §:n säännöksiä varastointilaitteiston tai putkilinjavarastoinnin käyttöoikeusjärjestelmästä, laitteistojen käyttöoikeuden järjestämisestä tai palvelujen hinnoittelusta;
 - i) 56 §:n säännöksiä maakaasun varastointilaitteiston haltijan riippumattomuudesta;
 - j) 57 tai 58 §:n säännöksiä maakaasumarkkinoiden osapuolen tai verkonhaltijan tasevastuusta tai ilmoitusvelvollisuudesta;
 - k) 58 a §:n säännöksiä velvollisuudesta käyttää maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita;
 - l) 59 §:n säännöksiä salassapitovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta edellyttäen, että elinkeinonharjoittaja on oikeushenkilö; tai
 - m) 60—63 tai 65 §:n säännöksiä toimintojen eriyttämisestä;

Eduskunnan vastaus EV 21/2020 vp

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 2.4.2020

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri